Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Воєвода Марія Вікторівна,** 1995 року народження, громадянка України, у 2019 році закінчила Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки та здобула кваліфікацію «Магістр права» зі спеціальності Право.

З 01 жовтня 2019 року і до цього часу навчається в аспірантурі Волинського національного університету імені Лесі Українки за спеціальністю 081 «Право» (освітньо-наукова програма «Організаційно-правове забезпечення сталого розвитку України»). Термін завершення навчання – 30 вересня 2025 року.

Воєвода Марія Вікторівна виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Організаційно-правове забезпечення сталого розвитку України».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Волинського національного університету імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України, м. Луцьк № 231-з від 27 травня 2025 р. на підставі рішення вченої ради Волинського національного університету імені Лесі Українки ім. Лесі Українки (Протокол № 6 від 27 травня 2025 р.) у складі:

Голова разової
спеціалізованої вченої ради:

КАРПІНСЬКА Наталія Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Рецензенти:

ЛЕНГЕР Яна Іванівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки;

ГОРОТЬ Алла Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Офіційні опоненти:

МЕНДЖУЛ Марія Василівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;

ЩЕРБАНЮК Оксана Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

на засіданні 01 серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Воєводі Марії Вікторівні на підставі публічного захисту дисертації «Інститут права притулку: досвід України, Великобританії та країн Європейського Союзу» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію Воєводи Марії Вікторівни виконано у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Науковий керівник – КОЛОДЯЖНА Вікторія Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права та порівняльного права Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що є завершеною науковою працею, в якій подано нове розв'язання наукової проблеми: інститут права притулку: досвід України, Великобританії та країн Європейського Союзу.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої

освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

У дисертаційній роботі чітко окреслено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, а також, наведено характеристику методологічного інструментарію, що забезпечує належний рівень наукової обгрунтованості отриманих результатів.

Структура дисертації відповідає типовим вимогам які висуваються до оформлення науково-кваліфікаційної роботи: анотація, вступ, перелік умовних скорочень, чотири розділи поділені на дванадцять підрозділів, висновки, список використаних джерел.

Оформлення рукопису здійснено державною мовою, згідно з чинними нормативними вимогами до написання дисертацій.

У роботі наявні всі необхідні елементи, передбачені пунктом 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), зокрема: обґрунтування наукової новизни, формулювання практичного значення результатів, зазначення апробації результатів дослідження на наукових конференціях і в публікаціях, що відповідають вимогам постанови.

Здобувачка має 10 публікацій, з них: 7 одноосібних наукових праць, з яких 3 наукові статті опубліковані у фахових виданнях України категорії Б, перелік яких затверджено МОН України, та 4 тез доповідей на науково-практичних конференціях, а також, 3 публікації у співавторстві, які висвітлюють основні ідеї дослідження.

Усі публікації виконані за темою дисертації, що підтверджується відповідністю їхнього змісту структурним елементам дисертації:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Воєвода Марія В. Правовий статус біженців в Україні: історико-правовий огляд. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. Т. 5. С. 16–20. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/1

2. Воєвода М. В. Особливості правового статусу біженців у Великобританії. Історико-правовий часопис. 2024. Т. 1. С. 7–13. DOI: https://doi.org/10.32782/2409-4544/2024-1/1

3. Воєвода М. В. Забезпечення правового статусу шукачів притулку у Великобританії. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. Т. 10. С. 504–508. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/116

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Воєвода М. В. Тимчасовий захист як форма реалізації права особи на притулок в Європейському Союзі. Актуальні питання реформування правової системи: зб. Матеріалів XIX Міжнар. Наук.-практ. Конф., Луцьк, 22-23 жовтня 2022 р. Уклад. Джурак Л.М. – Луцьк: «Завжди поруч», 2022. С. 116-118.

5. Воєвода М. В. Законодавче регулювання права притулку у Великобританії протягом 2000-2006 років. Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку: зб. тез наук. доп. XVIII Міжнар. наук.- практ. конф. молодих учених. Луцьк, Україна, 21 квіт. 2023. Луцьк : Вежа-друк, 2023. С. 7–10.

6. Воєвода М.В. Переслідування: за належність до певної соціальної групи, політичні переконання, національність, віросповідання, расу. Актуальні питання реформування правової системи: зб. матеріалів XX Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 15-16 вересня 2023 р. / Уклад. Джурак Л. М. – Луцьк: «Завжди Поруч», 2023. С.96-97.

7. Воєвода М.В. Забезпечення прав вимушених переселенців за міжнародним правом. Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень: Матеріали XVIII Міжнар. Наук.-практ. Конф., Луцьк, 14-15 травня 2024 р. С.848-856.

Інші публікації, що висвітлюють основні ідеї дослідження:

8. Воєвода М., Колодяжна В., Правове регулювання статусу біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Європейському Союзі. «Juris Europensis Scientia» № 6/2024. С.3-8. DOI: https://doi.org/10.32782/chern.v6.2024.1 Здобувачеві належить збір та впорядкування даних, а також написання частини роботи, що стосується надання тимчасового захисту в Європейському Союзі.

9. Воєвода М. В., Колодяжна В.В. Правовий статус осіб, що шукають притулку в сучасному міжнародному праві (теоретичний аспект). Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень: Матеріали XVI Міжнар. Наук.-практ. Конф., Луцьк, 17 травня 2022 р. С.838-843. Здобувачеві належить проведення основного правового аналізу, дослідження основних положень правового статусу шукачів притулку.

10. Воєвода М.В., Колодяжна В.В. Характеристика основних принципів надання притулку. Актуальні питання реформування правової системи: зб. матеріалів XXI Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 13-14 вересня 2024 р. / Уклад.

Джурак Л. М. – Луцьк: Вежа-Друк, 2024. С.84-85. Здобувачеві належить проведення дослідження і написання частини роботи, що стосується принципів надання притулку.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Голова разової спеціалізованої вченої ради КАРПІНСЬКА Наталія Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності Волинського національного університету імені Лесі Українки. Зауваження відсутні. Є побажання :

1. У контексті повномасштабної війни в Україні, значних обсягів як внутрішньо переміщених осіб, а також з огляду на перебування понад 6 мільйонів українців у країнах Європейського Союзу, доцільним видається було би більш детальне вивчення та аналіз національної судової практики у справах, що стосуються шукачів притулку.

Рецензент разової спеціалізованої вченої ради ЛЕНГЕР Яна Іванівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки. Зауваження:

1. В дисертаційному дослідженні достатньо невелика увага присвячена судовій практиці. У тексті майже не згадується про судові справи або практики міжнародних судових інституцій (наприклад, ЄСПЛ), які мали б значення для тлумачення або застосування інституту права притулку. Такий аналіз значно поглибив би дослідження.

2. Потребує критичнішого обґрунтування теза про необхідність універсального міжнародного договору (п. 19 висновків). Пропозиція цікава, але не враховано: юридичну складність прийняття такого договору в умовах конфлікту суверенітетів; наявність вже чинних універсальних актів (Конвенція 1951 року, Протокол 1967 року); прецеденти невдалої імплементації існуючих механізмів (Дублінської системи тощо). Хотілося б почути думку авторки під час публічного захисту.

3. Попри актуальність теми, не вказано, чи проводив здобувач аналіз статистичних даних (наприклад, щодо кількості шукачів притулку, результатів розгляду заяв, процедур їх інтеграції). Посилання на офіційні звіти UNHCR, Eurostat, МОМ тощо були б доречними. Вважаємо, що робота від цього б значно виграла.

Рецензент разової спеціалізованої вченої ради ГОРОТЬ Алла Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки. Зауваження:

1. В дисертаційному дослідженні дисертантка загалом позитивно оцінює українське законодавство у сфері притулку та надання статусу біженців, внутрішньо переміщених осіб (етнічних біженці), так в дослідженні (Розділ 2) зазначено, що законодавство України щодо внутрішньо перемішених осіб базується на Керівних принципах з питань щодо переміщення осіб всередині країни, які є головними висновками світової політичної думки щодо проблеми внутрішньо переміщених осіб, а також на нормах основних міжнародно-правових документів із захисту прав людини. Крім того, законодавством України закріплюються основні права та свободи внутрішньо переміщених осіб, забезпечення яких покладається на органи державної влади, органи місцевого самоврядування та громадські організації. Проте, автор в роботі не надає достатньої критики щодо прогалин у практичному застосуванні цих норм — зокрема в аспектах забезпечення житлом, доступу до медичної допомоги та юридичних послуг, та інше. Було б цікаво при захисті роботи почути думку здобувачки з цього приводу.

2. У дисертаційному дослідженні (Розділ 3 підрозділи 3.1 та 3.2), авторкою детально проаналізовано систему надання притулку в Європейському Союзі, яка функціонує на основі Загальноєвропейської системи надання притулку (CEAS). Обґрунтовано, що ця система охоплює як нормативні, так і практичні механізми визначення держави, відповідальної за розгляд заяви про надання притулку, запроваджує спільні стандарти справедливої та ефективної процедури розгляду заяв, мінімальні умови прийому шукачів притулку, а також уніфіковані правила щодо визнання та змісту статусу біженця. Водночас у дослідженні не конкретизовано, які саме стандарти та норми Загальноєвропейської системи були використані Україною відповідно до її зобов'язань у межах процесу гармонізації національного законодавства з правом ЄС. Доцільним було б при захисті, також почути позицію здобувачки щодо перспектив і доцільності імплементації аналогічної моделі в українську правову систему, з урахуванням її особливостей та викликів, пов'язаних із воєнним станом та міграційними процесами.

3. Здобувачкою у дисертації при визначенні особливостей формування права притулку після Brexit (Розділ 4 підрозділ 4.3) було з'ясовано, що з моменту виходу з ЄС Великобританія запроваджує свою власну політику в галузі торгівлі

та імміграції, так само як і ЄС щодо британців. З метою контролю кордонів у квітні 2022 року уряд Британії оголосив про новий план вирішення проблеми з напливом мігрантів який передбачає жорсткі правила для отримання притулку на території Великобританії а також більш жорстку міграційну політику. Проте на нашу думку в роботі не достатньо розкриті аспекти щодо зобов'язання Великобританії у сфері міжнародного захисту після виходу з ЄС, а саме: особливості надання притулку після Brexit - які права та свободи шукачів притулку забезпечуються згідно нового законодавства Великобританії, а які обмежуються. Та як саме нова система вплинула на шукачів притулку з України. Було б цікаво при захисті роботи почути думку здобувачки з цього приводу.

Офіційний опонент разової спеціалізованої вченої ради МЕНДЖУЛ Марія Василівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет» . Зауваження:

1. У новизні обґрунтовано, що необхідним є прийняття універсального міжнародного акту у сфері надання притулку, котрий полягає в необхідності створення єдиного правового стандарту, що забезпечив би рівність і справедливість у процесах надання притулку, захищаючи права шукачів притулку, одночасно спрощуючи міжнародну співпрацю і реагування на глобальні міграційні виклики. Безумовно слушна пропозиція, водночас слід пояснити, яким чином буде відбуватися імплементація його положень, який захисний механізм варто запровадити.

2. У роботі здійснено детальний порівняльний аналіз, вказано і на використання практики ЄСПЛ у справах, що стосуються права на притулок, водночас згадуються тільки два судові рішення, саме тому було б доцільно більш детально проаналізувати практику Європейського суду з прав людини, зокрема і щоб відобразити позиції захисту інших прав людини у контексті права на притулок;

3. У дисертації обмежено розкрито механізми взаємодії між державними органами та міжнародними організаціями у сфері надання притулку. Попри згадування УВКБ ООН та окремих структур ЄС, варто було б глибше проаналізувати інституційний аспект співпраці, координаційні механізми, програми підтримки, а також юридичні зобов'язання України та Великобританії в контексті партнерства з міжнародними інституціями. Це дало б змогу точніше окреслити ефективність існуючих підходів та потенціал для удосконалення національної політики у сфері притулку.

4. У контексті повномасштабної війни в Україні та значної внутрішньої міграції, а також понад 6 млн. українців у європейських країнах, важливо було б

більш детально здійснити аналіз судової практики українських судів щодо розгляду справ шукачів притулку. Зазначені зауваження мають дискусійний характер та не знижують загальної наукової цінності дисертації. Вони радше вказують на перспективи подальших досліджень у межах заявленої проблематики.

Офіційний опонент разової спеціалізованої вченої ради ЩЕРБАНЮК Оксана Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Зауваження:

1. Варто було детальніше розглянути питання практичних складнощів реалізації міжнародних стандартів на рівні окремих держав, зокрема щодо ресурсів для інтеграції шукачів притулку.

2. Недостатньо уваги приділено аналізу впливу міграційних процесів на суспільну думку в країнах ЄС та Великобританії.

3. Окремі аспекти міжнародного співробітництва у сфері притулку могли бути висвітлені глибше та системніше.

Результати відкритого голосування:
«За» – 5 членів ради.
«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **ВОЄВОДІ Марії Вікторівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Голова разової
спеціалізованої вченої ради
ID – PhD 9616 КАРПІНСЬКА Наталія